

Munich Personal RePEc Archive

Local Market Readiness and Small and Medium-Sized Enterprises' Development. An Empirical Investigation

Wach, Krzysztof

Cracow University of Economics, Poland

2007

Online at <https://mpra.ub.uni-muenchen.de/31652/>

MPRA Paper No. 31652, posted 23 Jun 2011 07:04 UTC

Źródło / Source:

WACH, Krzysztof (2007): Chłonność rynku lokalnego a rozwój małych i średnich przedsiębiorstw w świetle badań empirycznych [=Local Market Readiness and Small and Medium-Sized Enterprises' Development. An Empirical Investigation], "Handel Wewnętrzny" 2007, vol. 53, no. 1 (306), pp. 53-57 (ISSN 0438-5403)

KRZYSZTOF WACH

Akademia Ekonomiczna — Kraków

Chłonność rynku lokalnego a rozwój małych i średnich przedsiębiorstw w świetle badań empirycznych

Standard życia społeczności lokalnej determinuje chłonność rynku, co może stanowić determinantę rozwoju lokalnych przedsiębiorstw. Jest on wypadkową wielu sił, m.in. wskaźnika bezrobocia, poziomu płac czy gęstości zaludnienia, czynniki te mają bowiem silny wpływ na proces kreowania i ulepszania oferowanych produktów oraz usług, a także na regionalną koniunkturę gospodarczą. Wysoki standard życia społeczności lokalnej zapewnia przedsiębiorcom odpowiedni rynek zbytu, a pośrednio przyczynia się do wzrostu obrotów i rozwoju przedsiębiorstw. Standard życia społeczności lokalnej w ujęciu dychotomicznym możemy rozpatrywać jako zapewniający chłonność rynku lub nie zapewniający chłonności rynku, czynnik ten bowiem determinuje przede wszystkim chłonność lokalnego rynku (wielkość popytu), która może oddziaływać albo hamująco, albo stymulująco na rozwój lokalnej przedsiębiorczości. Celem pracy jest empiryczna weryfikacja wpływu lokalnego stan-

dardu życia w Polsce Południowej na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw. W toku badań postawiono następującą hipotezę badawczą: **standard życia lokalnej społeczności ma wpływ na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw w badanym regionie¹.**

Założenia metodologiczne

Na potrzeby badań empirycznych posłużono się losową próbą badawczą, która obejmowała 109 przedsiębiorstw z sektora MSP zlokalizowanych w regionie południowym, a także 131 gmin (z 349) z badanego regionu. Ze względów utylitarnych „region” zdefiniowano jako obszar dwóch woj. małopolskiego i śląskiego, które zgodnie z przyjętą obecnie w Polsce klasyfikacją statystyczną (NUTS-1) tworzą jeden z sześciu regionów Polski — region południowy (tzw. region II).

Jako metodę operacjonalizacji wybrano percepcję menedżerską, która zapewnia akceptowalną poprawność i rzetelność, a przede wszystkim przewyższa inne metody pod względem praktyczności zastosowania. Jest bardzo często stosowana w analogicznych badaniach². Metodę tę zastosowano dla wszystkich zmiennych jakościowych³. Stąd jako główną technikę badawczą zastosowano ankietowanie (poprzedzone sondażem diagnostycznym), uzupełnione techniką obserwacji. Dla zmiennych ilościowych i quasi-ciągłych jako metodę operacjonalizacji zastosowano analizę danych. Jako podstawowe narzędzie badawcze na podstawie przyjętych zmiennych i ich operacjonalizacji skonstruowano kwestionariusz ankiety służący do realizacji przyjętej techniki badawczej. W ankiecie zastosowano głównie podejście jakościowe, podejście to jest bowiem najczęściej stosowane w analogicznych badaniach⁴. Dlatego dla ewaluacji standardu życia lokalnej społeczności oraz poziomu rozwoju badanych przedsiębiorstw zastosowano 5-stopniową skalę Likerta z odpowiedziami jakościowymi. Pytania ewaluacyjne miały ocenić poszczególne czynniki otoczenia regionalnego jako zdecydowanie korzystne, raczej korzystne, przeciętne, raczej niekorzystne oraz zdecydowanie niekorzystne. Pytania dotyczące rozwoju firmy miały za zadanie określić, czy sytuacja uległa poprawie, pogorszeniu lub ewentualnie nie uległa zmianie.

Do analizy wyników zastosowano statystyki opisowe (takie jak średnia arytmetyczna, modalna, mediana, kwartyle) oraz statystyczne narzędzia weryfikacji hipotez (m.in. test chi-kwadrat, korelacja liniowa Pearsona). Na potrzeby badań przyjęto typowy poziom $p < 0,05$ jako poziom do testowania hipotez, a za dopuszczalny poziom przyjęto $p < 0,1$. W celu weryfikacji hipotez zastosowano dwa wskaźniki syntetyczne — zmienne (tabela 1), a mianowicie menedżerską ocenę standardu życia lokalnej społeczności (E_8) oraz ogólny wskaźnik rozwoju badanych przedsiębiorstw (D_0)⁵.

¹ Prezentowane w niniejszym artykule wyniki badań są cząstkowe i pochodzą z całościowego własnego projektu badawczego pt. *Wpływ otoczenia regionalnego na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw w południowej Polsce*, przeprowadzonego w latach 2002–2006.

² Argumentację przemawiającą za jej stosowaniem można znaleźć w: D.W. Lyon, G.T. Lumpkin, G.G. Dess; *Enhancing Entrepreneurial Orientation Research: Operationalizing and Measuring a Key Strategic Decision Making Process*, „Journal of Management” 2005, nr 5.

³ K. Konecki, *Studia z metodologii badań jakościowych. Teoria ugruntowana*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2000, s. 86 i nast.

⁴ M. Kokocińska, *Zastosowanie metody testu koniunkturalnego do badań regionalnych*, w: *Uwarunkowania rozwoju sektora MSP w krajach Centralnej i Wschodniej Europy*, pod red. B. Piaseckiego, Z. Koniecznego, Uniwersytet Łódzki, Łódź 1995, s. 40.

⁵ Dla poprawy przejrzystości tekstu w dalszej części pracy zastosowano symbole literowe oraz skrótowe nazwy dla poszczególnych zmiennych.

Tablica 1. Zmienne zastosowane podczas weryfikacji statystycznej

Charakterystyka wskaźnika	Rodzaj zmiennej
Zmienna E_8 (standard życia społeczności lokalnej)	
Wskaźnik wypadkowy poddany standaryzacji w przedziale 0–100	cecha quasi-ciągła
Wskaźnik wypadkowy wyrażony w czterech kategoriach podstawowych: zdecydowanie niekorzystnie, niekorzystnie, korzystnie, zdecydowanie korzystnie, a także opcjonalnie w dwóch kategoriach: pozytywnie oraz negatywnie	cecha jakościowa
Zmienna D_0 (ogólny wskaźnik rozwoju firmy)	
Wskaźnik wypadkowy poddany standaryzacji w przedziale 0–100	cecha quasi-ciągła
Wskaźnik wypadkowy wyrażony w dwóch kategoriach podstawowych: regres, rozwój	cecha jakościowa

Wyniki badań empirycznych

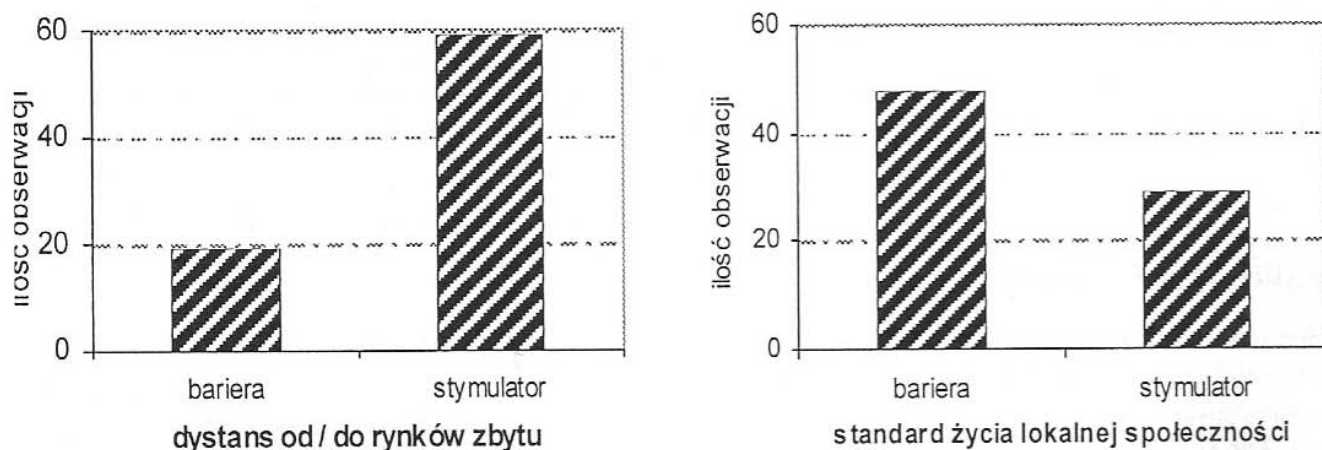
Średnia ocena regionalnych czynników związanych ze standardem życia lokalnej społeczności według przedsiębiorców osiągnęła wartość $\bar{x} = 69$, co wg przyjętej klasyfikacji odpowiada ocenie korzystnej. Najlicniejsza grupa przedsiębiorców identycznie oceniła ten czynnik, co potwierdza wartość dominanty $M_0 = 66,7$. Wartość kwartyła górnego $Q_3 = 80$ świadczy o tym, iż 29,47% badanych przedsiębiorców oceniła ten czynnik jako zdecydowanie korzystnie (korzystnie — 65,26%, zdecydowanie niekorzystnie — 1,05%, niekorzystnie — 4,21%). Przy zastosowaniu statystyki chi-kwadrat potwierdzono zależność między oceną czynnika E_8 a sektorem gospodarki, w którym funkcjonuje przedsiębiorstwo. Zależność tę można przyjąć na podstawie wartości $\chi^2 = 3,6$ przy poziomie istotności $p = 0,05$. W badanej zbiorowości negatywne oceny odnotowano jedynie wśród przedsiębiorstw handlowych i usługowych, co może świadczyć o szczególnej wrażliwości tych przedsiębiorstw na standard życia społeczności lokalnej. Spośród czterech zmiennych opisujących przedsiębiorców na podstawie obliczeń statystycznych wykazano dwie statystycznie istotne zależności. Wartość statystyki chi-kwadrat Pearsona ($\chi^2 = 3,6$ przy poziomie istotności $p = 0,05$), jak również statystyki chi-kwadrat najwyższej wiarygodności (przy poziomie istotności $p = 0,04$) potwierdza zależność oceny czynnika E_8 od płci przedsiębiorcy. W próbie badawczej zaobserwowano, że mężczyźni znacznie częściej oceniają pozytywnie ten czynnik niż kobiety, wśród których zanotowano relatywnie wysoki odsetek odpowiedzi negatywnych. Na podstawie korelacji liniowej Pearsona ($r = 0,48$ przy $p = 0,03$) można również wykazać średnią dodatnią korelację między oceną omawianego czynnika (E_8) a poziomem wykształcenia badanych przedsiębiorców. Wraz ze wzrostem poziomu wykształcenia wzrasta jednocześnie odsetek ocen pozytywnych. Wyniki obliczeń statystycznych ze względu na staż w prowadzeniu przedsiębiorstwa oraz przedsiębiorczość osoby, jak również wiek firmy, jej wielkość oraz zasięg działania nie są istotne statystycznie, co oznacza, iż w tym wypadku nie ma podstaw ani do przyjęcia, ani do odrzucenia weryfikowanych hipotez.

Przedsiębiorcy z woj. małopolskiego i śląskiego w przeważającej wielkości (75% wskazań) postrzegają dystans od i do rynków zbytu jako stymulator rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw w badanym regionie, przy czym blisko 1/3 badanych przedsiębiorców nie

uwzględnia tego czynnika ani jako barierę, ani jako stymulatora (rysunek). Jednocześnie niespełna 2/3 badanych przedsiębiorców określa standard życia lokalnej społeczności jako barierę rozwoju lokalnych przedsiębiorstw (podobnie blisko 1/3 badanych przedsiębiorców nie uwzględnia tego czynnika ani jako barierę, ani jako stymulatora). Wg rankingu badanych przedsiębiorców standard życia lokalnej społeczności jest szóstą co do istotności regionalną barierą rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw (44,1% wskazań).

Rys. Chłonność lokalnego rynku jako determinanta rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw w ocenie przedsiębiorców z woj. małopolskiego i śląskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań empirycznych.

Bariera ta została również wskazana w analogicznych badaniach empirycznych prowadzonych w innych regionach Polski. M. Strużycki i zespół na podstawie badań przeprowadzonych w 2002 r. wśród 300 małych i średnich przedsiębiorstw z woj. mazowieckiego wśród głównych barier wymienia m.in. małą chłonność rynku lokalnego. Bariere tę przedsiębiorcy z woj. mazowieckiego wskazali na czwartej pozycji z 42,3% wskazań⁶. Podobne wnioski są zawarte w badaniach K. Krajewskiego i J. Śliwy, wg tych autorów bowiem niewystarczający poziom popytu na wyroby i usługi, zwłaszcza w ujęciu regionalnym, jest jednym z czynników ograniczających rozwój przedsiębiorczości, przy czym na tle kraju woj. śląskie i małopolskie pod tym względem wykazują przeciętne oceny⁷. Również N. Daszkiewicz jako barierę wymienia niewystarczający popyt (53,19%), co można utożsamić ze standardem życia lokalnej społeczności⁸.

Można wysnuć przypuszczenie, że standard życia społeczności lokalnej (E_8) jest czynnikiem wpływającym na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw (D_0). Regionalny standard życia determinuje bowiem chłonność rynków zbytu, co może się przyczyniać do wzrostu ob-

⁶ Małe i średnie przedsiębiorstwa w gospodarce regionu, pod red. M. Strużyckiego, PWE, Warszawa 2004, s. 117.

⁷ K. Krajewski, J. Śliwa, *Lokalna przedsiębiorczość w Polsce — uwarunkowania rozwoju*, Uniwersytet Warszawski, Warszawa 2004, s. 117.

⁸ N. Daszkiewicz, *Barierzy rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw w teorii i w świetle badań empirycznych*, „Gospodarka w Praktyce i Teorii” 2000, nr 2.

rotów handlowych. Dla weryfikacji tak postawionej zależności zastosowano test istotności dla zmiennych jakościowych. Na podstawie statystyki chi-kwadrat Pearsona uzyskano wynik $\chi^2 = 2,8$ przy poziomie istotności $p = 0,09$, co oznacza, iż przedsiębiorstwa, które korzystnie oceniają standard życia społeczności lokalnej, znacznie częściej wykazują rozwój. Pozwala to wnioskować, że standard życia lokalnej społeczności wpływa na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw w badanym regionie.

* * *

Wyniki badań własnych przeprowadzonych w woj. małopolskim i śląskim są zbieżne z wynikami badań innych autorów w różnych regionach kraju, m.in. M. Stużyckiego wraz z zespołem w woj. mazowieckim, N. Daszkiewicz w woj. pomorskim czy K. Krajewskiego i J. Śliwy w całej Polsce.

Summary

Life standard of local community determines the market absorbency, which can make up one of the determinants of local micro, small and medium-sized enterprises. The aim of the paper is the empirical verification of influence of local life standard in Southern Poland on small and medium-sized enterprises' development. The southern region was defined using European statistical nomenclature NUTS-1 as the area of two voivodeships: Małopolska (Lesser Poland) and Śląsk (Silesia). In the course of research the hypothesis stating, that life standard of local community impacts on small and medium-sized enterprises' development in a studied region, was assumed and then verified.

Резюме

Жизненный уровень местного населения предопределяет ёмкость рынка, что может представлять собой детерминант развития местных предприятий, особенно микро-, малых и средних. Цель статьи – эмпирическая верификация влияния локального жизненного уровня в южной Польше на развитие малых и средних предприятий. Южный регион определили в соответствии со статистической номенклатурой NUTS-1 как территорию двух воеводств: малопольского и силезского. По ходу исследований была поставлена, а затем верифицирована исследовательская гипотеза, что жизненный уровень местного населения оказывает воздействие на развитие малых и средних предприятий в обследуемом регионе.

CHŁONNOŚĆ RYNKU LOKALNEGO A ROZWÓJ MAŁYCH I ŚREDNICH PRZEDSIĘBIORSTW W ŚWIETLE BADAŃ EMPIRYCZNYCH

Wprowadzenie

Standard życia społeczności lokalnej determinuje chłonność rynku, co może stanowić determinantę rozwoju lokalnych przedsiębiorstw. Standard życia jest z kolei wypadkową wielu sił, między innymi wskaźnikiem bezrobocia, poziomu płac, czy gęstości zaludnienia. Czynniki te mają bowiem silny wpływ na proces kreowania i ulepszania oferowanych produktów oraz usług, a także na regionalną koniunkturę gospodarczą. Wysoki standard życia lokalnej społeczności zapewnia przedsiębiorcom odpowiedni rynek zbytu, a pośrednio przyczynia się do wzrostu obrotów i rozwoju przedsiębiorstw). Standard życia lokalnej społeczności w ujęciu dychotomicznym możemy rozpatrywać jako zapewniający chłonność rynku lub nie zapewniający chłonności rynku, bowiem czynnik ten determinuje przede wszystkim chłonność lokalnego rynku (wielkość popytu), która może oddziaływać albo hamująco, albo stymulująco na rozwój lokalnej przedsiębiorczości. Celem pracy jest empiryczna weryfikacja wpływu lokalnego standardu życia w Polsce Południowej na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw. W toku badań postawiono następującą hipotezę badawczą¹:

H: Standard życia lokalnej społeczności ma wpływ na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw w badanym regionie.

Założenia metodologiczne

Na potrzeby badań empirycznych posłużono się losową próbą badawczą, która obejmowała 109 przedsiębiorstw z sektora MSP zlokalizowanych w regionie południowym, a

---

* Dr Krzysztof Wach – Katedra Przedsiębiorczości i Innowacji Akademii Ekonomicznej w Krakowie.

¹ Prezentowane w niniejszym artykule wyniki badań są cząstkowe i pochodzą z całościowego własnego projektu badawczego pt. „Wpływ otoczenia regionalnego na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw w południowej Polsce” przeprowadzonego w latach 2002-2006.

także 131 gmin (z 349) z badanego regionu. Ze względów utylitarnych „region” zdefiniowano jako obszar dwóch województw: małopolskiego i śląskiego, które zgodnie z przyjętą obecnie w Polsce klasyfikacją statystyczną (NUTS-1) tworzą jeden z sześciu regionów Polski – region południowy (tzw. region II).

Jako metodę operacjonalizacji wybrano percepcję menedżerską, która zapewnia akceptowalną poprawność i rzetelność, a przede wszystkim przewyższa inne metody pod względem praktyczności zastosowania. Jest bardzo często stosowana w analogicznych badaniach². Metodę tę zastosowano dla wszystkich zmiennych jakościowych [K. Konecki; 2000, s. 86 i następne]. Stąd jako główną technikę badawczą zastosowano ankietowanie (poprzedzone sondażem diagnostycznym), uzupełnione techniką obserwacji. Dla zmiennych ilościowych i quasi-ciągłych jako metodę operacjonalizacji zastosowano analizę danych. Jako podstawowe narzędzie badawcze w oparciu o przyjęte zmienne i ich operacjonalizację skonstruowano kwestionariusz ankiety służący do realizacji przyjętej techniki badawczej. W ankiecie zastosowano głównie podejście jakościowe, bowiem podejście to jest najczęściej stosowane w analogicznych badaniach [M. Kokocińska; 1995, s. 40]. Stąd dla ewaluacji standardu życia lokalnej społeczności oraz poziomu rozwoju badanych przedsiębiorstw zastosowano pięciostopniową skalę Likerta z odpowiedziami jakościowymi. Pytania ewaluacyjne miały ocenić poszczególne czynniki otoczenia regionalnego jako zdecydowanie korzystne, raczej korzystne, przeciętne, raczej niekorzystne oraz zdecydowanie niekorzystne. Pytania dotyczące rozwoju firmy miały za zadanie określić, czy sytuacja uległa poprawie, pogorszeniu lub ewentualnie nie uległa zmianie.

Do analizy wyników zastosowano zarówno statystyki opisowe (takie jak średnia arytmetyczna, modalna, mediana, kwartale), jak i statystyczne narzędzia weryfikacji hipotez (między innymi test chi-kwadrat, korelacja liniowa Pearsona). Dla potrzeb badań przyjęto typowy poziom $p < 0,05$ jako poziom do testowania hipotez, a za dopuszczalny poziom przyjęto $p < 0,1$. W celu weryfikacji hipotez zastosowano dwa wskaźniki syntetyczne – zmienne (por. tab. 1), a mianowicie menedżerską ocenę standardu życia lokalnej społeczności (E_8) oraz ogólny wskaźnik rozwoju badanych przedsiębiorstw (D_0)³.

² Argumentację przemawiającą za jej stosowaniem można znaleźć w: [D.W.Lyon, G.T.Lumpkin, G.G.Dess; 2000, s. 1055-1085].

³ Dla poprawy przejrzystości tekstu w dalszej części pracy zastosowano symbole literowe oraz skrótowe nazwy dla poszczególnych zmiennych.

Tabela 1. Zmienne zastosowane podczas weryfikacji statystycznej

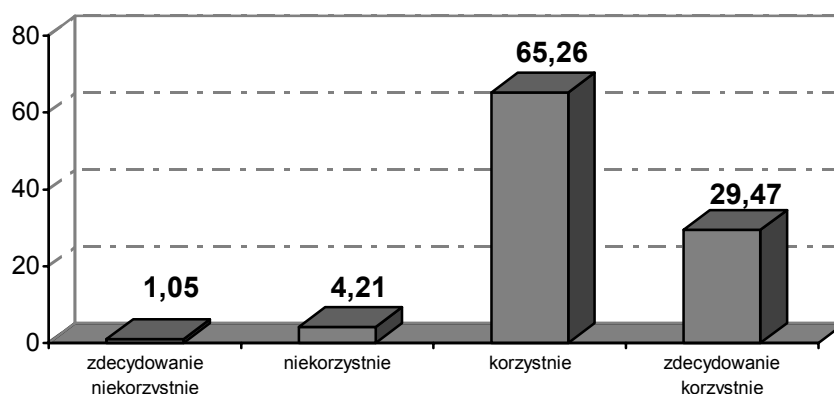
Zmienna	Charakterystyka wskaźnika	Rodzaj zmiennej
E ₈ : standard życia lokalnej społeczności	wskaźnik wypadkowy poddany standaryzacji w przedziale 0-100	cecha quasi-ciągła
	wskaźnik wypadkowy wyrażony w czterech kategoriach podstawowych: zdecydowanie niekorzystnie, niekorzystnie, korzystnie, zdecydowanie korzystnie, a także opcjonalnie w dwóch kategoriach: pozytywnie oraz negatywnie.	cecha jakościowa
D ₀ : ogólny wskaźnik rozwoju firmy	wskaźnik wypadkowy poddany standaryzacji w przedziale 0-100	cecha quasi-ciągła
	wskaźnik wypadkowy wyrażony w dwóch kategoriach podstawowych: regres, rozwój	cecha jakościowa

Źródło: opracowanie własne

Wyniki badań empirycznych

Średnia ocena regionalnych czynników związanych ze standardem życia lokalnej społeczności według przedsiębiorców osiągnęła wartość $\bar{x} = 69$, co według przyjętej klasyfikacji odpowiada ocenie korzystnej. Najliczniejsza grupa przedsiębiorców identycznie oceniła ten czynnik, co potwierdza wartość dominanty $M_0 = 66,7$. Wartość kwartyła górnego $Q_3 = 80$ świadczy o tym, iż co najmniej $\frac{1}{4}$ badanych przedsiębiorców oceniła ten czynnik jako zdecydowanie korzystnie (por. rys. 1). Przy zastosowaniu statystyki chi-kwadrat potwierdzono zależność między oceną czynnika E_8 a sektorem gospodarki, w którym funkcjonuje przedsiębiorstwo. Zależność tę można przyjąć na podstawie wartości $\chi^2 = 3,6$ przy poziomie istotności $p = 0,05$. W badanej zbiorowości negatywne oceny odnotowano jedynie wśród przedsiębiorstw handlowych i usługowych, co może świadczyć o szczególnej wrażliwości tych przedsiębiorstw na standard życia lokalnej społeczności. Spośród czterech zmiennych opisujących przedsiębiorców na podstawie obliczeń statystycznych wykazano dwie statystycznie istotne zależności. Wartość statystyki chi-kwadrat Pearsona ($\chi^2 = 3,6$ przy poziomie istotności $p = 0,05$), jak również statystyki chi-kwadrat najwyższej wiarygodności (przy poziomie istotności $p = 0,04$) potwierdza zależność oceny czynnika E_8 od płci przedsiębiorcy. W próbie badawczej zaobserwowano, że mężczyźni znacznie częściej oceniają pozytywnie ten czynnik niż kobiety, wśród których zanotowano relatywnie wysoki odsetek odpowiedzi negatywnych. Na podstawie korelacji liniowej Pearsona ($r = 0,48$ przy $p = 0,03$) można również wykazać średnią dodatnią korelację pomiędzy oceną omawianego czynnika (E_8) a poziomem wykształcenia badanych przedsiębiorców. Wraz ze wzrostem

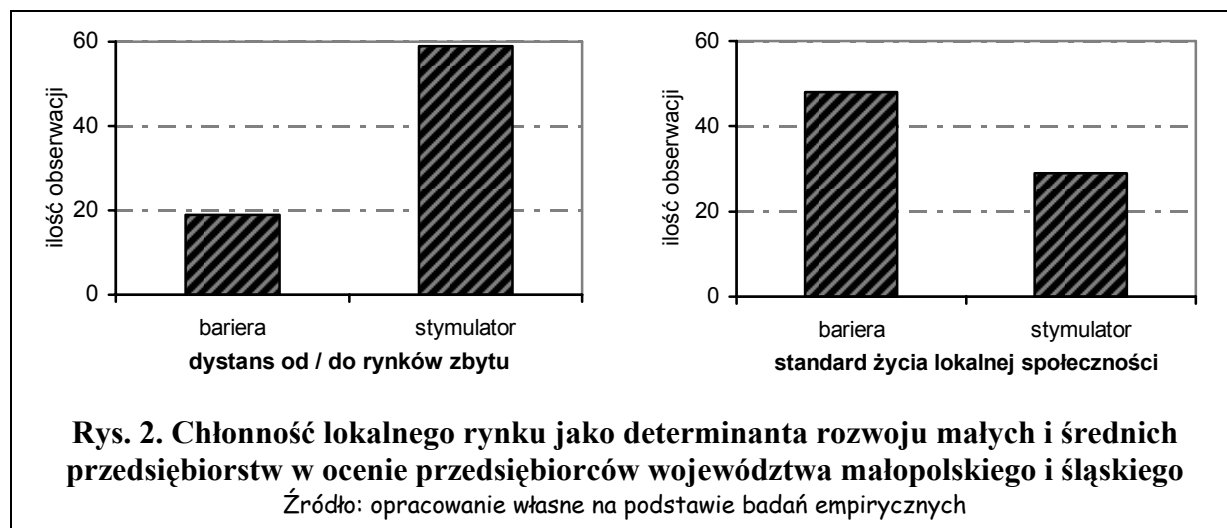
poziomu wykształcenia, wzrasta jednocześnie odsetek ocen pozytywnych. Wyniki obliczeń statystycznych ze względu na staż w prowadzeniu przedsiębiorstwa oraz przedsiębiorczość osoby, jak również wiek firmy, jej wielkość oraz zasięg działania firmy nie są istotne statystycznie, co oznacza, iż w tym wypadku nie ma podstaw ani do przyjęcia, ani do odrzucenia weryfikowanych hipotez.

Rys. 1. Menedżerska percepcja standardu życia lokalnej społeczności w Małopolsce i na Śląsku (w %)

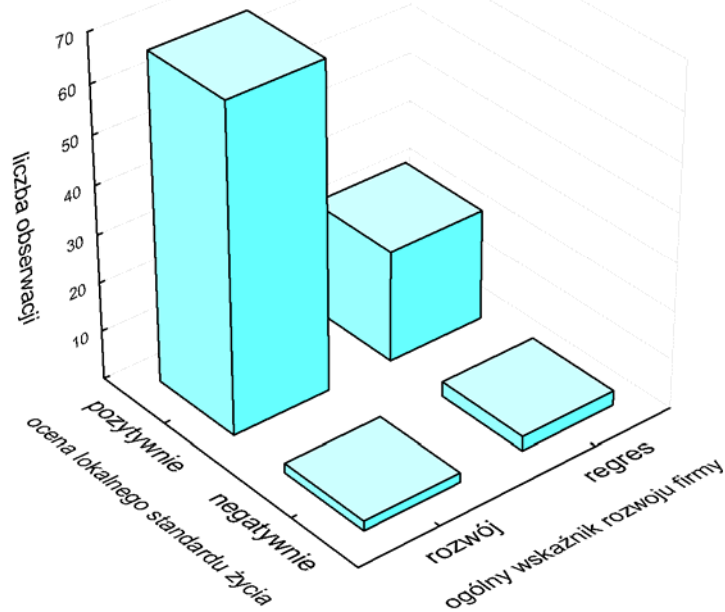
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań empirycznych

Przedsiębiorcy z województwa małopolskiego i śląskiego w przeważającej wielkości (75% wskazań) postrzegają dystans od i do rynków zbytu jako stymulator rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw w badanym regionie, przy czym blisko $\frac{1}{3}$ badanych przedsiębiorców nie uwzględnia tego czynnika ani jako barierę, ani jako stymulatora (por. rys. 2). Jednocześnie niespełna $\frac{2}{3}$ badanych przedsiębiorców określa standard życia lokalnej społeczności jako barierę rozwoju lokalnych przedsiębiorstw (podobnie blisko $\frac{1}{3}$ badanych przedsiębiorców nie uwzględnia tego czynnika ani jako barierę, ani jako stymulatora). Według rankingu badanych przedsiębiorców standard życia lokalnej społeczności jest szóstą co do istotności regionalną barierą rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw (44,1% wskazań).

Bariera ta została również wskazana w analogicznych badaniach empirycznych prowadzonych w innych regionach Polski. Strużycki i zespół na podstawie badań przeprowadzonych w 2002 roku wśród 300 małych i średnich przedsiębiorstw z województwa mazowieckiego wśród głównych barier wymienia między innymi małą chłonność rynku lokalnego. Bariere tę przedsiębiorcy z województwa mazowieckiego wskazali na czwartej pozycji z 42,3% wskazań [Male i średnie ...; 2004, s. 117]. Podobne wnioski zawarte są w badaniach Krajewskiego i Śliwy, bowiem według tych autorów niewystarczający poziom popytu na wyroby i usługi zwłaszcza w ujęciu regionalnym jest jednym z czynników ograniczających rozwój przedsiębiorczości, przy czym na tle kraju województwo śląskie i małopolskie pod tym względem wykazują przeciętne oceny [K. Krajewski, J. Śliwa; 2004, s. 117]. Również Daszkiewicz jako barierę wymienia niewystarczający popyt (53,19%), co można utożsamić ze standardem życia lokalnej społeczności [N. Daszkiewicz, 2000].

Można wysnuć przypuszczenie, że standard życia społeczności lokalnej (E_8) jest czynnikiem wpływającym na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw (D_0). Regionalny standard życia determinuje bowiem chłonność rynków zbytu, co może przyczyniać się do wzrostu obrotów handlowych. Dla weryfikacji tak postawionej zależności zastosowany został test istotności dla zmiennych jakościowych. Na podstawie statystyki chi-kwadrat Pearsona uzyskano wynik $\chi^2 = 2,8$ przy poziomie istotności $p = 0,09$, co oznacza, iż przedsiębiorstwa, które korzystnie oceniają standard życia społeczności lokalnej znacznie częściej wykazują się rozwojem. Pozwala to wnioskować, że standard życia lokalnej społeczności wpływa na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw w badanym regionie (por. rys. 3).

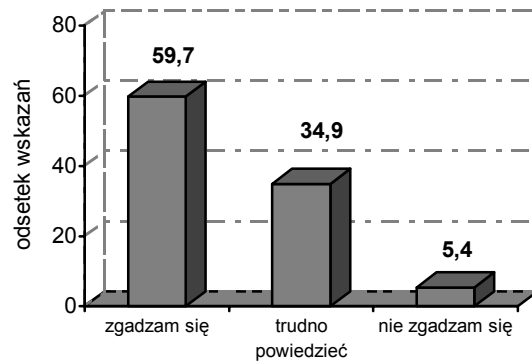
Rys. 3. Rozkład dwuwymiarowy częstości zmiennych (D_0) oraz (E_8)

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań empirycznych

Zadawalający jest fakt, że przedsiębiorcy w znaczącej większości uważają, że podniesieniu standardu życia lokalnej społeczności jest wynikiem działań przedsiębiorczych ludności mieszkających w danym regionie (por. rys. 4). Wyniki te mogą rokować pozytywne przemiany w mentalności społeczeństwa polskiego. Zaobserwowano ponadto korelację z jednej strony pomiędzy pozytywną percepcją menedżerską powiązań standardu życia lokalnej społeczności i działań przedsiębiorczych ludności a z drugiej strony występowaniem pozytywnego wpływu na lokalnego standardu życia na rozwój przedsiębiorstw ($\chi^2 = 134,1$ przy $p = 0,0000$) oraz wysoką oceną lokalnego standardu życia ($\chi^2 = 34,4$ przy $p = 0,004$).

Stwierdzenie:

Podniesienie standardu życia lokalnej społeczności jest wynikiem działań przedsiębiorczych ludności mieszkającej w moim regionie.

Rys. 4. Menedżerska percepcja powiązań standardu życia lokalnej społeczności i działań przedsiębiorczych ludności

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań empirycznych

Konkluzje

Wyniki badań własnych przeprowadzonych w województwie małopolskim i śląskim są zbieżne z wynikami badań innych autorów w różnych regionach kraju, między innymi Stużycznego wraz z zespołem w województwie mazowieckim, Daszkiewicz w województwie pomorskim, czy Krajewskiego i Śliwy w całej Polsce. Potwierdza to zatem tezę o stosunkowo niskim zróżnicowaniu regionalnym w Polsce. Analizując materiał empiryczny należy wyciągnąć następujące wnioski:

- standard życia lokalnej społeczności wpływa na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw w badanym regionie ($\chi^2 = 2,8$ przy $p = 0,09$),
- małe i średnie przedsiębiorstwa działające w handlu i usługach są szczególnie podatne na wpływ standardu i poziomu jakości życia lokalnej ludności ($\chi^2 = 3,6$ przy $p = 0,05$),
- bliskość rynku zbytu jest w ocenie przedsiębiorców z województwa małopolskiego i śląskiego jednym z dwóch głównych regionalnych stymulatorów rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw (54,1% wskazań),
- bliskość rynku zbytu jest w ocenie przedsiębiorców z województwa małopolskiego i śląskiego szóstą co do istotności regionalną barierą rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw (44,1% wskazań),
- w społeczeństwie polskim następują powolne zmiany mentalnościowe dotyczące nie tylko etosu, ale przede wszystkim ekonomicznej roli przedsiębiorcy dla gospodarki lokalnej.

Literatura

- [1] Daszkiewicz N., *Bariery rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw w teorii i w świetle badań empirycznych*, „Gospodarka w Praktyce i Teorii” 2000, nr 2.
- [2] Kokocińska M., *Zastosowanie metody testu koniunkturalnego do badań regionalnych* [w:] *Uwarunkowania rozwoju sektora MSP w krajach Centralnej i Wschodniej Europy*, red. B. Piasecki, Z. Konieczny, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 1995.
- [3] Konecki K., *Studia z metodologii badań jakościowych. Teoria ugruntowana*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2000.
- [4] Krajewski K., Śliwa J., *Lokalna przedsiębiorczość w Polsce – uwarunkowania rozwoju*, Wydawnictwo Naukowe Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2004.
- [5] Lyon D.W., Lumpkin G.T., Dess G.G., *Enhancing Entrepreneurial Orientation Research: Operationalizing and Measuring a Key Strategic Decision Making Process*, “Journal of Management” 2005, nr 5.
- [6] *Małe i średnie przedsiębiorstwa w gospodarce regionu*, red. M. Strużycki, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2004.
- [7] Nogalski B., Karpacz J., Wójcik-Karpacz A., *Funkcjonowanie i rozwój małych i średnich przedsiębiorstw. Od czego to zależy?*, Oficyna Wydawnicza AJG, Bydgoszcz 2004.

CHŁONNOŚĆ RYNKU LOKALNEGO A ROZWÓJ MAŁYCH I ŚREDNICH PRZEDSIĘBIORSTW W ŚWIETLE BADAŃ EMPIRYCZNYCH

Streszczenie:

Standard życia społeczności lokalnej determinuje chłonność rynku, co może stanowić determinantę rozwoju lokalnych przedsiębiorstw, zwłaszcza mikro-, małych i średnich. Celem artykułu jest empiryczna weryfikacja wpływu lokalnego standardu życia w Polsce Południowej na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw. Region południowy zdefiniowano zgodnie z nomenklaturą statystyczną NUTS-1 jako obszar dwóch województw: małopolskiego i śląskiego. W toku badań postawiono, a następnie zweryfikowano hipotezę badawczą głoszącą, że standard życia lokalnej społeczności ma wpływ na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw w badanym regionie.

LOCAL MARKET READINESS AND SMALL AND MEDIUM-SIZED ENTERPRISES' DEVELOPMENT. AN EMPIRICAL INVESTIGATION.

Summary:

Life standard of local community determines the market absorbency, which can make up one of the determinants of local micro, small and medium-sized enterprises. The aim of the paper is the empirical verification of influence of local life standard in Southern Poland on small and medium-sized enterprises' development. The southern region was defined using European statistical nomenclature NUTS-1 as the area of two voivodeships: Małopolska (Lesser Poland) and Śląsk (Silesia). In the course of research the hypothesis stating, that life standard of local community impacts on small and medium-sized enterprises' development in a studied region, was assumed and then verified.